Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004925

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-08-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кришин Руслан Олегович
2. Ruslan O. Kryshyn

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 07-09-2026

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СТУДІЯ АГРАРНИХ СИСТЕМ-ДНІПРО"

Код за ЄДРПОУ: 42040496

Місцезнаходження: ВУЛИЦЯ ЦЕНТРАЛЬНА, с. Перевали, Турійський р-н., 44812, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16374

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.29, 68.35.71

Тема дисертації:

1. Особливості екогенетичної мінливості пшениці м'якої озимої за дії високоактивних хімічних чинників

2. Peculiarities of ecogenetic variability in bread winter wheat under the action of highly active chemical factors

Реферат/анотація:

1. У дисертації продемонстровано потенціал формування високопродуктивних і якісних агроценозів озимої пшениці за використання високоактивних хімічних супермутагенів — азиду натрію (АН) та етилметансульфонату (ЕМС). Окреслено актуальність пошуку нових джерел індукції штучного біорізноманіття для сучасних сортів озимої пшениці та обґрунтовано необхідність створення нового цінного вихідного матеріалу для селекції. Виявлено закономірності дії хімічних супермутагенів як екогенетичних чинників у популяціях озимої пшениці першого покоління, зокрема їхній вплив на параметри онтогенезу та характер прояву депресивних і стимуляційних ефектів. Визначено ключові показники цитогенетичної активності, придатні для аналізу концентраційної залежності: встановлено їхню відносну інформативність, «модельність» для вихідного матеріалу та генотип-зумовлену варіабельність реакції суб'єктів дії екогенетичних чинників. Показано, що досліджувані супермутагени забезпечують вищу інтенсивність

індукції візуально фіксованих мутацій порівняно зі слабкодіючими класичними хімічними алкілувальними агентами; при цьому їхній ефект характеризується ширшим спектром і тенденцією до формування більш масштабних змін. Оптимальним поєднанням для високого рівня мінливості з позитивним характером змін є помірні концентрації: для ЕМС – 0,025–0,05%, для АН – 0,025–0,05%; використання АН 0,1% доцільне лише, якщо є потреба в максимальній різноманітності, але при цьому варто враховувати зростання ризику втрат (особливо в Алтіго). З позицій створення селекційно-цінного матеріалу найкращою комбінацією є Алтіго АН 0,025 0,05%. На основі ліній 37 (Алтіго, АН 0,025%) та 43 (Алтіго, АН 0,05%), які є джерелами білка високої якості й мають задовільну врожайність, можливе створення стабільних продуктивних агроценозів пшениці озимої з високою зерновою якістю.

2. The dissertation demonstrates the potential for the formation of highly productive and high-quality agrocenoses of winter wheat using highly active chemical supermutagens — sodium azide (NA) and ethyl methane sulfonate (EMS). The relevance of the search for new sources of induction of artificial biodiversity for modern winter wheat varieties is outlined and the need to create a new valuable source material for breeding is substantiated. The regularities of the action of chemical supermutagens as ecogenetic factors in winter wheat populations of the first generation are revealed, in particular their influence on ontogenesis parameters and the nature of the manifestation of depressive and stimulating effects. Key indicators of cytogenetic activity suitable for the analysis of concentration dependence are determined: their relative informativeness, "modelability" for the source material and genotype-induced variability of the reaction of subjects to the action of ecogenetic factors are established. It is shown that the studied supermutagens provide a higher intensity of induction of visually fixed mutations compared to weakly acting classical chemical alkylating agents; at the same time, their effect is characterized by a wider spectrum and a tendency to form larger-scale changes. The optimal combination for a high level of variability with a positive nature of changes is moderate concentrations: for EMC - 0.025–0.05%, for AN - 0.025–0.05%; the use of AN 0.1% is advisable only if there is a need for maximum diversity, but it is worth considering the increased risk of losses (especially in Altigo). From the standpoint of creating valuable breeding material, the best combination is Altigo AN 0.025 0.05%. Based on lines 37 (Altigo, AN 0.025%) and 43 (Altigo, AN 0.05%), which are sources of high-quality protein and have satisfactory yields, it is possible to create stable productive agrocenoses of winter wheat with high grain quality.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кришин Р. О., Назаренко М. М. Мутагенна депресія у пшениці озимої при дії високоактивних супермутагенів. Аграрні інновації. 2023. Вип. 20. С. 100 104.
- 2. Kryshyn R., Nazarenko M. Cytogenetic effect of highly active ecogenetic factors for winter wheat. Agrology. 2025. Vol. 8, No. 1. P. 40–47.
- 3. Кришин Р. О., Назаренко М. М. Спадкові зміни за дії азиду натрію у пшениці озимої. Таврійський науковий вісник. 2025. Вип. 144. С. 102–108.
- 4. Kryshyn R., Nazarenko M. Positive changes under action of classical supermutagens in winter wheat local plant material. Agrology. 2025. Vol. 8, No. 4. P. 236–242.
- 5. Kryshyn R., Nazarenko M. Germination of winter wheat plants under mutagen Досягнення та концептуальні напрями розвитку сільськогосподарської науки в сучасному світі: матеріали IV Всеукр. науково практ. конф., присвяченої пам'яті вченого-селекціонера в галузі баштанництва І. І. Колесника (29 листопада 2022 р., с. Олександрівка, Дніпропетровська обл., Україна). Дніпро, 2022. С. 95-98.

- 6. Kryshyn R., Nazarenko M. Mutagenic depression at first generation winter wheat under the action of highly-active chemical supermutagens. Матеріали VII Міжнар. науково-практ. конф. «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 21–22 листопада 2023 р.). Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С. 195-196.
- 7. Kryshyn R., Nazarenko M. Action of EMS and an as mutagen factors on cell levell. Матеріали VIII Міжнар. науково-практ. конф. «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 19–20 листопада 2024 р.). Дніпро : ДДАЕУ, 2024. С. 108-109.
- 8. Kryshyn R., Nazarenko M. Cytogenetic cytogenetic effect of highly active ecogenetic factors for winter wheat. Досягнення та концептуальні напрями розвитку сільськогосподарської науки в сучасному світі: матеріали V Всеукр. науково-практ. конф. (10 квітня 2025 р., с. Олександрівка, Дніпропетровська обл., Україна). С. 111–117.
- 9. Kryshyn R., Nazarenko M. Action of sodium azide on winter wheat variability. Матеріали IX Міжнар. науково-практ. конф. «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 19–20 листопада 2025 р.). Дніпро : ДДАЕУ, 2025. С. 104-107.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U104321

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Назаренко Микола Миколайович

2. Mykola M. Nazarenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Москалець Тетяна Захарівна

2. Tetiana Z. Moskalets

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут садівництва Національної академії аграрних наук

Код за ЄДРПОУ: 00413297

Місцезнаходження: вул. Садова, Київ, 03027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Тетяна Юріївна

2. Tetiana Y. Marchenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6994-3443

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 44844104

Місцезнаходження: вул. Маяцька дорога, смт. Хлібодарське, Одеський р-н., 67667, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ноздріна Наталія Леонідівна

2. Nataliia L. Nozdrina

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9074-5011

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Олександра Олександрівна
2. Oleksandra O. Shevchenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3098-8940

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Ярчук Ігор Іванович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Ярчук Ігор Іванович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Ткаченко Олександр Сергійович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна